

आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को राजस्व प्रक्षेपण

राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन

स्थानीय सरकार

अपिहिमाल गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

खण्डेश्वरी, दाचुला

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

२०८०

परिच्छेद-१

परिचय

१.१ पृष्ठभूमी

स्वशासनको अधिकारलाई आत्मसात गर्दै वर्तमान नेपालको संविधानले एकात्मक रूपमा संचालन भइरहेको राज्यव्यवस्थालाई संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्यव्यवस्थामा परिणत गरेको छ । संविधानको धारा ५६ को उपधारा (१) मा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तहको हुने व्यवस्था गरेको छ । धारा ५६ को उपधारा (२) मा नेपालको राज्यशक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले यस संविधान तथा कानून बमोजिम हुने व्यवस्था गरे अनुसार हाल केन्द्रस्तरमा संघ, प्रादेशिकस्तरमा प्रदेश र स्थानीयस्तरमा स्थानीय सरकारहरू संचालनमा रही राज्यशक्तिको प्रयोग भइरहेको छ । संविधानको धारा ५७ मा तीन वटै सरकारका अधिकार क्षेत्रको विभाजन गरिएको छ, जसअनुसार संविधानको अनुसूची ५ मा संघीय सरकारको अधिकार, अनुसूची ८ मा स्थानीय सरकारको अधिकार अनुसूची ७ मा संघ र प्रदेश सरकारको साझा अधिकार, अनुसूची ८ मा स्थानीय सरकारको अधिकार र अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको अधिकारको साझा सूचीको व्यवस्था गरिएको छ । धारा ५७ को उपधारा (६) मा प्रदेश सभा, गाउँ सभा वा नगर सभाले कानून बनाउँदा संघीय कानूनसँग नबाझिने गरी बनाउनु पर्ने र प्रदेश सभा, गाउँ सभा वा नगर सभाले बनाएको त्यस्तो कानून संघीय कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म अमान्य हुने व्यवस्था छ । त्यस्तै सोही धाराको उपधारा (७) मा गाउँ सभा वा नगर सभाले कानून बनाउँदा प्रदेश कानूनसँग नबाझिने गरी बनाउनु पर्ने र गाउँ सभा वा नगर सभाले बनाएको त्यस्तो कानून प्रदेश कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म अमान्य हुने व्यवस्था गरिएको छ ।

संविधानको धारा ५९ मा आर्थिक अधिकारको प्रयोग सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । सो धाराको उपधारा (१) मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्रको आर्थिक अधिकार सम्बन्धी विषयमा कानून बनाउने, वार्षिक बजेट बनाउने, निर्णय गर्ने, नीति तथा योजना तयार गर्ने त्यसको कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । उपधारा (३) मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले आ-आफ्नो तहको बजेट बनाउने र प्रदेश र स्थानीय तहले बजेट पेश गर्ने समय संघीय कानून बमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ । उपधारा

(४) मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले प्राकृतिक स्रोतको प्रयोग वा विकासबाट प्राप्त लाभको समन्यायिक वितरणको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो लाभको निश्चित अंश रोयलटी, सेवा वा वस्तुको रूपमा परियोजना प्रभावित क्षेत्र र स्थानीय समुदायलाई कानून बमोजिम वितरण गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ । उपधारा (५) मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले प्राकृतिक स्रोतको उपयोग गर्दा स्थानीय समुदायले लगानी गर्न चाहेमा लगानीको प्रकृति र आकारको आधारमा कानून बमोजिमको अंश लगानी गर्न प्राथमिकता दिनु पर्ने संवैधानिक व्यवस्था रहेको छ ।

संविधानको धारा ६० मा राजस्व स्रोतको बाँडफाँड सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ । यस धाराको उपधारा (१) मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले आफ्नो आर्थिक अधिकारक्षेत्र भित्रको विषयमा कर लगाउन र ती स्रोतहरूबाट राजस्व उठाउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ भने उपधारा (२) मा नेपाल सरकारले संकलन गरेको राजस्व संघ, प्रदेश र स्थानीय तहलाई न्यायोचित वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने संवैधानिक व्यवस्था गरिएको छ ।

संविधानको धारा २२८ मा कर लगाउन वा ऋण लिन नपाइने व्यवस्था गरिएको छ । यस धाराको उपधारा (१) मा कानून बमोजिम बाहेक स्थानीय तहमा कनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाईने र उपधारा (२) मा स्थनीय तहले आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश वा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल नहुने गरी कानून बनाई कर लगाउन सकिने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय प्रतिकूल नहुने गरी कानून बनाई कर लगाउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ । यस परिच्छेदको दफा ५४ देखि वित्तीय अधिकारक्षेत्र सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ । यस परिच्छेदको दफा ५४ देखि ६३ सम्म विभिन्न प्रकारका करहरू उठाउन पाउने व्यवस्था गरिएको छ । अन्तर- सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को परिच्छेद २ मा राजस्व अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ । सो परिच्छेदको दफा ३ मा कर, गैर कर तथा रोयलटी लगाउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । त्यस्तै दफा ४ मा दैर करको दर निर्धारणका आधार, दफा ५ मा एकल कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ ।

गाउँ कार्यपालिकाले गाउँ सभामा पेश गर्ने वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, बजेट वक्तव्य र आर्थिक ऐनमा समावेश गर्नुपर्ने राजस्वका नीति, कानून, करका दरहरू, संगठनात्मक संरचना कार्य प्रकृया र तिनमा गर्नुपर्ने सुधारका विषयमा गाउँ कार्यपालिकालाई

सुझाव दिन स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६५ मा राजस्व सम्बन्धी परामर्शका लागि गाउँपालिकाका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा एक स्थानीय राजस्व परामर्श समिति रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

१.२ स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको संरचना

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६५ मा गाउँपालिकामा राजस्व सम्बन्धी परामर्शका लागि देहाय बमोजिम एक स्थानीय राजस्व परामर्श समिति रहने व्यवस्था अनुसार यस अपिहिमाल गाउँपालिकामा उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा ७ सदस्य सहितको राजस्व परामर्श समिति गठन गरेको छ ।

(क) गाउँपालिका उपाध्यक्ष	-संयोजक
(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	-सदस्य
(ग) कार्यपालिकाले तोकेको कार्यपालिकाका सदस्य मध्येबाट एक जना महिला सहित दुई जना	-सदस्य
(ग) निजी क्षेत्रको उद्योग वाणिज्य सम्बन्धी मान्यताप्राप्त संस्थाको गाउँपालिका तहको अध्यक्ष वा निजले तोकेको प्रतिनिधि	-सदस्य
(घ) घरेलु तथा साना उद्योग सम्बन्धी मान्यता प्राप्त संस्थाको गाउँपालिका तहको अध्यक्ष वा निजले तोकेको प्रतिनिधि	-सदस्य
(ड) राजस्व शाखा/इकाई प्रमुख	-सदस्य-सचिव

१.३ स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कानूनको तर्जुमा, संसोधन, परिमार्जन र सोको परिपालनाका सम्बन्धमा आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने ।
- (ख) राजस्वको स्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजस्वको अनुमान गर्ने ।
- (ग) राजस्व दर र क्षेत्र लगायतका आधारमा आन्तरिक आयको विश्लेषण र अनुमान गर्ने ।
- (घ) स्थानीय उद्योग तथा व्यापार व्यवसाय प्रवर्द्धन र रोजगारी सृजनामा योगदान दिने किसिमको कर नीतिको सम्बन्धमा परामर्श दिने ।
- (ड) कर राजस्व, गैर कर राजस्व, सेवा शुल्क, दस्तुर आदिको दर निर्धारण सम्बन्धमा परामर्श दिने ।
- (च) राजस्व प्रशासन सुधारका लागि अन्य आवश्यक परामर्श दिने ।

परिच्छेद-२
राजस्व विवरण

२.१ राजस्वको मौजुदा अवस्थाको विश्लेषण

राजस्व संकलन-राजस्व संकलनमा मुख्यतया कर राजस्व र गैर कर राजस्व पर्दछन् । कर संकलन गर्दा स्थानीय तहले सबै प्रकारको कर लिन सक्दैन, नेपालको संविधानको धारा ५९, ६० तथा अनुसूची-८ मा उल्लेखित एकल अधिकारको विषयमा, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ र अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को परिच्छेद २ बमोजिम स्थानीय तहले नियमानुसार कर संकलन गर्न सक्ने संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था रहेको छ । यसरी हेर्दा स्थानीय तहले संकलन गर्ने करको योगदान कूल बजेटको तुलनामा सानो देखिन्छ करको आधार विन्दु स्थानीय तह भएकाले कर संकलनमा उपलब्धि भन्दा पनि नजिकको सरकारले करको विषयमा सू-सूचित गर्ने र आम नागरिकहरूलाई कर तिर्ने बानी बसाल्नुनै अहिलेको उपलब्धीको रूपमा हुने देखिन्छ ।

२.२ चालु आर्थिक वर्षको राजस्व संकलनको अवस्था

गत आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को तुलनामा यस आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ श्रावण देखि पौष २० गते सम्म कूल राजस्व संकलनमा कमी देखिएको छ । गत आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को श्रावण देखि पौष महिना सम्म प्रथम ६ महिनामा रु. ४ लाख ८६ हजार ५ सय ३२ रुपैया मात्र राजस्व तथा आम्दानी भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सोहि अवधिमा राजस्व असुलिमा घटी भई रु.२ लाख ५० हजार ५ सय ११ रुपैयाँ मात्र हुन पुगेको देखिन्छ । चालु आर्थिक वर्षको राजस्व संकलनको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दा यहि गतिमा राजस्व संकलनको अवस्था रहे गत आर्थिक वर्ष भन्दा चालु आर्थिक वर्षमा राजस्व तथा आम्दानीको लक्ष्य प्राप्त नहुने र आम्दानी वृद्धि समेत नहुने अवस्था देखिन्छ ।

चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को श्रावण महिना देखि मंसिर महिना सम्मको राजस्व संकलन तथा आन्तरिक आयको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

२.३ राजस्व संकलनको विवरण

क्र.सं.	शीर्षक	आन्तरिक आय						आमदानी(%)	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	आमदानी(%)	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	आमदानी(%)
		आ.व. :	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	आमदानी(%)	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय		प्रस्तावित आय	वास्तविक आय		प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	
			२०७८-०७९					२०७९-०८०				२०८०-०८१		
१	११३१४ भूमिकर/मालापेत	३५००००.०	२५०४३५.०	७१.६	३५००००.०	२०४२२६.०	५८.४	३५००००.०	२०४८०.०	२०४८०.०	०.६			
२	११३२१ वहाल कर	१५००००.०	२१५७५७.०	१४३.८	२०००००.०	२५८२६५.०	१३९.१	२०००००.०	०.०	०.०	०.०			
३	११३२२ वहाल विटोरी कर	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	२०००.०			
४	११६३१ कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोबारमा लाग्ने कर	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	१४८५०.०	१४८५०.०		
५	११६४१ अन्य कर	१०००००.०	३६९८५.९	३६९.८	२०००००.०	११५५७७.५	५७.८	२२००००.०	४८९९२.०	४८९९२.०	२२.३			
६	१४२२१ न्यायिक दस्तूर	२५००००.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०			
७	१४२२४ परीक्षा शुल्क	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	१७००.०			
८	१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	०.०	७०१२००.०	७०१२००.०	५५००००.०	३५४४८७.०	६४.४	६०५०००.०	६१५०००.०	६१५०००.०	१०.२			
९	१४२४३ सिफारिश दस्तूर	१४५०००.०	१०४७५०.०	७२.२	१४५०००.०	१३३३२३.०	९९.९	१५९५००.०	४४८६०.०	४४८६०.०	२८.१			
१०	१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तूर	१०००००.०	४०१००.०	४०.१	१०००००.०	३०४५०.०	३०.४	११००००.०	१०७५०.०	१०७५०.०	१५			
११	१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तूर	५००००.०	१५१९०.०	३०.४	५००००.०	३२७३०.०	६५.५	५००००.०	४७२०.०	४७२०.०	११.४			
१२	१४२४९ अन्य दस्तूर	१५००००.०	१३७६४०.०	९९.८	२०००००.०	३०४८२६.५	९५२.४	२२००००.०	६३३७५०.०	६३३७५०.०	२.६			
१३	१४२५३ व्यावसाय रजिस्ट्रेशन दस्तूर	५००००.०	१३९२००.०	२७८.४	५००००.०	१०५२७०.०	२१०.५	५५०००.०	५५०००.०	५५०००.०	१०.०			
१४	१४२६३ जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तूर	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	२७००.०			
१५	१४३१२ प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	४५०००.०	०.०	०.०	४५०००.०	२००००.०	४४४००.०	४४४००.०	०.०	०.०	०.०			
१६	१४३१३ धरोहरी सदरस्थाहा	१००००.०	०.०	०.०	१००००.०	०.०	०.०	१००००.०	०.०	०.०	०.०			
१७	१४६११ व्यवसाय कर	६०००००.०	३७१००.०	६.२	६०००००.०	२५५३५८.०	४२.६	६६००००.०	९८१५०.०	९८१५०.०	१४.९			
१८	३३३४३ विज्ञापन कर	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	६००.०			
	जन्मा	१३४५०००.०	१९७४१७९.९	१४६.८	१५०००००.०	१५४५०००.०	८४.५	२६८४५००.०	३१२७४५.०	३१२७४५.०	११.७			

२.४ राजस्व नीतिहरू

आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ का लागि आन्तरिक राजस्व परिचालन नीतिका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्।

- (क) कर सचेतना कार्यक्रम मार्फत सबै नागरिकमा कर तिर्ने प्रवृत्तिको विकास गर्ने ।
- (ख) बडा कार्यालय र गाउँ कार्यपालिका कार्यालयबिच परस्पर सहयोग सहकार्य र समन्वयको बातावरण निर्माण गरी सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरूलाई करको दायरामा समेटी अधिकतम राजस्व राजस्व परिचालनमा जोड दिने ।
- (ग) राजस्व चुहावट नियन्त्रणका लागि उत्प्रेरणात्मक र दण्डात्मक नीति अंगिकार गरी कर संकलन तथा परिचालनमा प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारलाई सहयोग गर्ने ।
- (घ) आन्तरिक राजस्व परिचालनमा दिगो वृद्धि दर हासिल गरि स्थानीय वित्त प्रणालिलाई सुदृढ तुल्याउने गरी राजस्व प्रणालीमा सुधार गर्ने ।
- (ङ) स्वच्छ, एवं पारदर्शी कर प्रणाली अवलम्बन गर्दै राजस्व प्रणालीलाई समन्यायिक एंव लगानीमैत्री बनाउने ।
- (च) आन्तरिक राजस्वका थप स्रोतहरू पहिचान गर्ने ।
- (छ) कृषि लगायत अन्य क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व बढाई निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने ।
- (ज) स्थानीय कर प्रणाली बारे आम पेशा व्यवसाय र सर्वधारण नागरिकहरूलाई सू-सुचित गराउने ।

- (झ) सार्वजनिक सेवा र राजस्व विचमा तादम्यता कायम गर्दै कर नतिर्ने व्यक्ति वा नागरिक लाई कर नतिरे सम्म सार्वजनिक सेवा बाट बच्चित गराउने नितिको अवलम्बन गर्ने ।
- (ञ) कर को दर भन्दा दायरा विस्तार लाई प्राथमिकता दिई कराधारलाई थप फराकिलो बनाउँदै लैजाने ।
- (ट) राजस्व संकलनका लागि आवश्यक जनशक्ती परिचालन गरी कर दातालाई सहज रूपमा कर तिर्ने वातावरण निर्माण गर्ने ।
- (ठ) कर प्रणालिमा प्रक्रियागत सरलीकरणका लागि प्रशासनिक, कानुनी तथा प्राविधिक विषयहरूमा एकरूपता र स्पस्ट हुने गरी सुधारको बाटो अपनाउने ।
- (ड) कर दाताले तिरेको करको जानकारी दिने गरी एकिकृत कार्ड बनाई निजलाई उपलब्ध गराईने व्यवस्थाको सुरुवात गर्ने र सोही कार्डको आधारमा सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कार्यमा संलग्न हुने व्यवस्था मिलाउने ।
- (ढ) चोरी निकासी/पैठारी र अवैध व्यापार रोकथामका लागि विशेष रणनीति अपनाउने ।
- (ण) करदाता तथा आमनागरिकका लागि सूचनामूलक एवं सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी करदाता शिक्षा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर रूपमा सञ्चालन गर्ने ।
- (त) कर शिक्षा, सूचना र सचेतना सम्बन्धी कार्यहरु आवश्यक्ता अनुसार निजी, गैर सरकारी, उपभोक्ता हितकारी एवं पेशागत संघ संस्थाहरु समेतको सहभागीता र समन्वयमा सञ्चालन गर्ने ।
- (थ) कर संकलन तथा प्रतिवेदन प्रणालि लाई सूचना प्रविधि व्यवस्थापन प्रणालीमा आवद्ध गरी व्यवस्थित गर्ने ।
- (द) सबै पेशा व्यवसाय लाई करको दायरा भित्र ल्याउने ।

२.५ करका आधारहरू

नेपालको संविधान, अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले दिएको अधिकार, राजस्व सम्बन्धी अधिकार, कार्य विस्तृतिकरण प्रतिवेदनमा भएका व्यवस्था अनुसार करका आधारहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

(क) कर

- (१) सम्पत्ति कर,
- (२) घर जग्गा बहाल कर,
- (३) घरजग्गा रिजिष्ट्रेशन शुल्क,
- (४) सवारी साधन कर,
- (५) भूमिकर (मालपोत),
- (६) मनोरञ्जन कर,
- (७) जडिबुटी, कवाडि र जीवजन्तु कर,
- (८) व्यवसाय कर,
- (९) विज्ञापन कर ।

(ख) गैर कर

- (१) सेवा शुल्क दस्तुर,
- (२) पर्यटन शुल्क,
- (३) दण्ड जरिवाना ।

२.६ आगामी आर्थिक वर्षको लागि प्रस्तावित कर तथा गैर कर राजस्व दर

सम्पत्ति कर

क्र.सं.	करको विवरण	दस्तुर दर	कैफियत
१	एकीकृत सम्पत्ति कर	विस्तृत अध्ययन तथा कार्यविधि तयार भए पश्चात लागू हुने	

भूमि कर

क्र. सं.	विवरण	जग्गाको प्रकार	दस्तुर रु.
१	मालपोत कर	अब्बल	१० रोपनी सम्मको
		दोयम	रु. ८० र १० रोपनी
		सिम	भन्दा माथि प्रति रोपनी
		चाहार	रु. १० थप

तर भूमि सम्बन्धी सम्पूर्ण करमा जरिवाना गर्दा देहाय बमोजिम असुल उपर हुनेछ

क	पहिलो वर्ष	२० प्रतिशत रक जोडिनेछ	
ख	दोस्रो वर्ष	३० प्रतिशत रकम जोडिनेछ	
ग	तेस्रो वर्ष र सो भन्दा माथि	प्रत्येक वर्ष १० प्रतिशतका दरले हुन आउने रकम जोडिनेछ	

वहाल कर

क्र.सं.	विवरण	दस्तुर दर	कैफियत
१	कोठा वा घर	१० प्रतिशतले हुने आउने रकम	
२	जग्गा	१० प्रतिशतले हुने आउने रकम	
३	गाउँपालिका अन्तरगत विकास निर्माणका योजनाहरूमा व्याक हो-लोडर लगायतका हेवी उपकरण प्रयोग वापत वहाल कर	सम्बन्धित निर्माण कार्यको विलको १० प्रतिशतले हुन आउने रकम	

व्यवसाय कर

घेरेलु तथा अन्य निकायमा दर्ता भई गाउँपालिका भित्र संचालन भईरहेका व्यावसायहरूको करका दर

क्र. सं.	व्यवसायको किसिम	विवरण	दर रु
१	ज्वइलरी सुन चाँदी पसल	थोक/खुद्रा विकेता	१०,०००।००
२	भिडियो क्यामेरा फोटा पसल		२२००।००
३	इलेक्ट्रोनिक समानको पसल घडि/रेडियो/टि.भि. मोबाईल मर्मत		२५००।००
४	भाँडा पसल		११००।००
५	वित्तीय बैंक नेपाल सरकारको स्वामित्व वाहेक		११०००।००
६	बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था		५५००।००
७	औषधी पसल		३३००।००
८	दाँत बनाउने पसल		३३००।००
९	गैर सरकारी संस्था		११००।००
१०	अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.		३३००।००
११	मासु पसल		१७००।००
१२	डेरी पसल		६५०।००
१३	कपडा पसल		१६५०।००
१४	सूचिकार/टेलर्स		१५००।००
१५	राईस मिल/कुटानी पिसानी		१५००।००
१६	अन्य सबै प्रकारका किराना पसल		२५००।००
१७	संघ संस्था तथा क्लब दर्ता		११००।००
१८	घट्ट	सार्वजनिक	१५०।००
		निजी	२००।००
१९	काष्ठ तथा फर्निचर उद्योग		५०००।००
२०	पोल्ट्री फर्म		३०००।००
२१	कृषि फर्म		११००।००
२२	ऋण तथा व्यवसायी सहकारी		३३००।००
२३	मदिरा होलसेल		२५०००।००
२४	होटेल		२२००।००

२५	खुद्रा मदिरा पसल		६०००।००
२६	सुर्ति जन्य पदार्थ व्यवसायिक शुल्क		२५००।००
२७	यूवा क्लब नविकरण		५००।००
२८	श्रम सहकारी संस्था		५००।००
२९	इन्सिच्युट ट्यसन सेन्टर		५०००।००
३०	सिलिङ्डर ग्रास बिक्रि केन्द्र		१०००।००
३१	सैलुन पसल संचालन		५००।००
३२	व्युटिपार्लर पसल संचालन		५००।००

गाउँपालिकामा नयाँ दर्ता हुने व्यवसाय र त्यसको नविकरण सम्बन्धी कर

क्र.सं.	व्यावसायको किसिम	विस्तृत विवरण	नयाँ दर्ता शुल्क	नविकरण शुल्क	कैफियत
१	मदिरा व्यावसाय	वितरक	५००००।००	२५०००।००	
		थोक	२५०००।००	१२५००।००	
		खुद्रा	६०००।००	३०००।००	
२	चुरोट विडी, सुर्तिजन्य पदार्थ	वितरक	१००००।००	५०००।००	
		थोक	५०००।००	२५००।००	
		खुद्रा	२५००।००	१२५०।००	
३	चिसो पेय पदार्थ	वितरक	२०००।००	१०००।००	
		थोक	१५००।००	७५०।००	
		खुद्रा	१०००।००	५००।००	
४	सुन चाँदी पसल	थोक	१००००।००	५०००।००	
		खुद्रा पसल र मर्मत	८०००।००	४०००।००	
५	ओषधी पसल	थोक	३३००।००	१६५०।००	
		खुद्रा डाक्टर भएको	२०००।००	१०००।००	

		खुद्रा डाक्टर नभएको	१०००।००	५००।००	
६	मासु विक्री पसल		१५००।००	८५०।००	
७	आयुर्वेदिक औषधी पसल		५००।००	२५०।००	
८	एग्रोभेट पसल	थोक	२०००।००	१०००।००	
		खुद्रा	१०००।००	५००।००	
९	स्टेशनरी तथा पुस्तक पसल	थोक	१५००।००	७५०।००	
		खुद्रा	१०००।००	५००।००	
१०	छपाई तथा प्रकाशन	अफसेट प्रेस	२०००।००	१०००।००	
		साधारण प्रेस	१०००।००	५००।००	
११	मोटर पार्ट्स	थोक	२०००।००	१०००।००	
		खुद्रा	१०००।००	५००।००	
१२	प्लाई र ग्यास	थोक	२०००।००	१०००।००	
		खुद्रा	१०००।००	५००।००	
१३	कपडा/फैन्सी/व्याग पसल	थोक	३०००।००	१५००।००	
		खुद्रा	१६५०।००	८२५।००	
१४	धागो टाँक पसल	थोक	१०००।००	५००।००	
		खुद्रा	५००।००	२५०।००	
१५	इलेक्ट्रोनिक पसल, मोबाईल पसल, घडी, क्यालकुलेटर अडियो भिडियो पसल ।	थोक	५०००।००	२५००।००	
		खुद्रा	२०००।००	१०००।००	
१६	हार्डवेयर, मेसिनरी	थोक	६०००।००	३०००।००	

	स्यानिटरी, मार्बल पसल	खुद्रा	३०००।००	१५००।००	
१७	पेट्रोलियम पदार्थ	पेट्रोल पम्प	५०००।००	२५००।००	
		पेट्रोल बिक्री केन्द्र	२०००।००	१०००।००	
		ग्यास सिलिंडर सब डिलर	१०००।००	५००।००	
		मट्टितेल मात्र बिक्री	१०००।००	५००।००	
१८	स्टिल आल्मुनियम पसल	थोक	२०००।००	१०००।००	
		खुद्रा	१०००।००	५००।००	
१९	फर्निचर व्यवसाय	थोक	१००००।००	५०००।००	
		खुद्रा	५०००।००	२५००।००	
२०	कपडा सिलाई कटाई पसल	टेलरिङ आधुनिक	२५००।००	१२५०।००	
		हाते मेसिन	११००।००	५५०।००	
२१	स्नुक तथा पुल हाउस		१०००।००	५००।००	
२२	पशु आहार विक्री केन्द्र		१०००।००	५००।००	
२३	किराना पसल	थोक	५०००।००	२५००।००	
		खुद्रा	२२००।००	११००।००	
२४	फलफुल तथा तरकारी पसल	थोक	१०००।००	५००।००	
		खुद्रा	५००।००	२५०।००	
२५	उपहार, गिफ्ट तथा खेलौना पसल	थोक	१०००।००	५००।००	
		खुद्रा	५००।००	२५०।००	
२६	भाडा पसन (स्टिल,	थोक	५०००।००	२५००।००	

	प्लाइक, आल्मुनीयम सवैथरी	खुद्रा	२२००।००	११००।००	
२७	माटाको भाँडा पसल	थोक, खुद्रा	निःशुल्क	निःशुल्क	
२८	विशेषज्ञ, परामर्श तथा अन्य व्यवसायी सेवा	चिकित्सक	३३००।००	१६५०।००	
		कन्सल्टेन्ट सेवा (इंजिनियरिङ)	३३००।००	१६५०।००	
		कानून व्यवसायी ल फर्म	३३००।००	१६५०।००	
		लेखापरीक्षण व्यवसायी	३३००।००	१६५०।००	
		दन्त चिकित्सा	३३००।००	१६५०।००	
		अनुसन्धानकर्ता परामर्शदाता	३३००।००	१६५०।००	
		पशु चिकित्सक डाक्टर	३३००।००	१६५०।००	
		रोजगार सेवा	२०००।००	१०००।००	
२९	दुवानी तथा ट्रान्सपोर्ट		२०००।००	१०००।००	
३०	पेन्टर साइन बोर्ड लेखने		१०००।००	५००।००	
३१	खोटो तथा गैर काष व्यवसाय		१०००।००	५००।००	
३२	पोल्ट्री फार्म		२७५०।००	१३७५।००	
३३	जग्गा व्यवसायी		२०००।००	१०००।००	
३४	निर्माण व्यवसायी		१५०००।००	५०००।००	
३५	यस वर्गीकरणमा नपरेका व्यवसायको हकमा		१०००।००	५००।००	
३६	बल्भ उद्योग		२०००।००	१०००।००	
३७	मसला उद्योग		१०००।००	५००।००	
३८	अगरबत्ती उद्योग		५००।००	२५०।००	

३९	कपडा काटी सिरक डसना बनाउने पसल		२०००।००	१०००।००	
४०	खानेपानी उपभोक्ता समिति		१०००।००	५००।-	
४१	निजी विद्यालयको अनुमती		२५००।०० प्रति कक्षा	१२५०।००	
४२	फोटो स्टुडियो		२२००।००	११००।००	
४३	सुन चाँदी गहना मात्र बनाउने तथा मर्मत गर्ने		८८००।००	४४००।००	
४४	खसी, बोका, कुखुरा, बुंगुर, माछा, मासु (फ्रेस हाउस) बिक्री पसल		१५००।००	७५०।००	
४५	कृषि तथा अन्य बन वीउ नर्सरी उत्पादन व्यवसाय		१०००।००	५००।००	
४६	माछा पालन व्यवसाय		१०००।००	५००।००	
४७	पशुपालन व्यवसाय (गाई, भैसी, बाखा आदि)		१०००।००	५००।००	
४८	ग्रिल, रेलिङ्ग तथा वेलिङ्ग व्यवसाय		१५००।००	१०००।००	
४९	सटरिङ्ग व्यवसाय		१०००।००	१०००।००	
५०	फर्निचर उद्योग		५०००।००	२५००।००	
५१	फलफुल तथा तरकारी पसल		५००।००	२५०।००	
५२	बिक्री खोली मदिरा बिक्री गर्ने व्यवसाय तथा होटेल		२२००।००	११००।००	

५३	हार्डवेयर पसल		२०००।००	१०००।००	
५४	सिमेन्ट, सरिया, कर्कट पाता, प्लाईबोर्ड, सिसा आदि सहितको हार्डवेयर		५०००।००	२५००।००	
५५	थान कपडा बिक्री पसल		१५००।००	७५०।००	
५६	यसमा नखुलेको अन्य ब्यवसाय नविकरण मात्र		५००।००	५००।००	
५७	बहुउद्देशीय ब्यवसाय तथा फर्म दर्ता		फर्म दर्ता गर्दा लागेको दर्ता शुल्कको ५० प्रतिशत थप दस्तुर लाग्ने छ ।	-	
	सम्पर्ण कर तथा सेवा शुल्कमा जरिवाना गर्दा देहाय बमोजिम असुल उपर गरिनेछ ।				
क	पहिलो बर्ष	२० प्रतिशत रकम जोडिनेछ			
ख	दोस्रो बर्ष	३० प्रतिशत रकम जोडिनेछ			
ग	तेस्रो बर्ष देखि माथी	प्रत्येक बर्ष थप १० प्रतिशतले हुन आउने रकम जोडिनेछ ।			

तर गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट जारी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि दस्तुर दर्ता शुल्कको ५० प्रतिशत लाग्नेछ ।

उत्पादनमूलक उद्योग सम्बन्धी :					कैफियत
क्र.सं.	उत्पादनमूलक उद्योग	विवरण	दर्ता शुल्क	नविकरण शुल्क	
१	ग्रील उद्योग		२०००।००	१०००।००	
२	जुत्ता उद्योग		१०००।००	५००।००	
३	घरेलु कुटिर उद्योग (अगरबत्ती, मैनबत्ती, टीकी,		५००।००	३००।००	

	अचार तथा अन्य कुटिर)			
४	कपडा तथा गार्मेन्ट उद्योग	३०००।००	१५००।००	
५	प्रशोधन केन्द्र	२०००।००	१०००।००	
६	कोल्ड स्टोर	१०००।००	५००।००	
७	सिरक डसना उद्योग	१५००।००	७५०।००	
८	कुटानी पिसानी मिल/घट्ठ	१०००।००	५००।००	
९	मसला उद्योग	५००।००	३००।००	
	तर यदि मसला मिल रहेको मिलबाटै कुटानी पेलानी मिल पनि छ भने कुटानी पेलानी मिलकै व्यवसाय कर लाग्नेछ ।			
१०	डेरी उद्योग/ व्यवसाय	संकलन	५००।००	३००।००
		वितरक	३००।००	२००।००
११	उपभोग्य वस्तु उत्पादन उद्योग	बेकरी, कफि सप	१०००।००	५००।००
		विस्कुट, ससेज	१०००।००	५००।००
		जाम	१०००।००	५००।००
		कुकिज नुडल्स	१०००।००	५००।००
		दालमोट पाउरोटी चाउमीन	१०००।००	५००।००
		पापड चिप्स फिगर	१०००।००	५००।००
		सःमिल प्लाईउड उद्योग	५०००।००	२५००।००
१२	वनजन्य उद्योग	काठ बिक्री डिपो	३०००।००	१५००।००
१३	क्रसर/कन्कीट उद्योग		५०००।००	२५००।००
१४	सुर्तिजन्य उद्योग		५०००।००	२५००।००
१५	होटल लज रेष्टरेन्ट	होटल र लज	२२००।००	११००।००
		भोजनालय	१०००।००	५००।००
		मिठाई पसल	५००।००	३००।००
		पार्टी प्यालेस	२५००।००	१३००।००

		रेष्टरेन्ट बार	२०००।००	१०००।००	
		चिया र खाजा पसल	५००।००	२५०।००	
		साना, खाजा नास्ता पसल	५००।००	२५०।००	
१६	टेन्ट हाउस		५०००।००	२५००।००	

सेवा उद्योग सम्बन्धी					
क्र.सं.	सेवा उद्योग	विवरण	दर्ता शुल्क	नविकरण शुल्क	कैफियत
१	सञ्चार	एफ.एम.प्रसारण	२०००।००	१०००।००	
		केवुल च्यानल प्रसारण	२०००।००	१०००।००	
		पत्रपत्रिका प्रकाशन सेवा	१०००।००	५००।००	
		फोटोकपी, पी.सि.ओ साइबर तथा क्याफे	१०००।००	५००।००	
		कुरियर सेवा	५००।००	३००।००	
		कलर ल्याब/फोटोस्टुडियो	१०००।००	५००।००	
२	वित्तीय	वाणिज्य वैंक प्रति शाखा / केन्द्रिय कार्यालय	२००००।००	१००००।००	
		विकास वैंक प्रति शाखा / केन्द्रिय कार्यालय	१५०००।००	७५००।००	
		फाइनान्स कम्पनी शाखा कार्यालय	८०००।००	४०००।००	
		वित्तीय / ऋण तथा बचत सहकारी संस्था	३३००।००	१६५०।००	
		कृषि सहकारी संस्था	११००।००	६५०।००	
		बहुउद्देश्य सहकारी संस्था	५५००।००	२७५०।००	
		सानाकिसान सहाकारी संस्था	११००।००	६५०।००	
		विमा कम्पनी	२०००।००	१०००।००	
		श्रम सहकारी	५००।००	३००।००	

३	स्वास्थ्य व्यवसाय	सेवा	निजी अस्पताल तथा नर्सिंग होम	५०००।००	२५००।००	
			किलनिक तथा ल्याब	२०००।००	१०००।००	
			चस्मा पसल	१०००।००	५००।००	
४	शिक्षा सेवा निजी	क्याम्पस		२०००।००	१०००।००	
		मा.वि.		१५००।००	८००।००	
		आधारभूत		१०००।००	५००।००	
		प्राथमिक		१०००।००	५००।००	
		छात्रावास		१०००।००	५००।००	
		मन्टेश्वरी		५००।००	३००।००	
		पूर्व प्राथमिक		५००।००	३००।००	
		ट्युशन सेन्टर		१०००।००	५००।००	
		कम्प्युटर / नृत्यकला सिकाइ केन्द्र		१०००।००	५००।००	
५	मर्मत सम्भार	तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्र		१०००।००	५००।००	
		टायर (ट्युब मर्मत, रिसोलिङ्ग, हावा भर्ने)		१०००।००	५००।००	
		इन्जिन मर्मत		१५००।००	७५०।००	
		डेन्टिङ पेन्टिङ		५००।००	३००।००	
		टि.भी, फ्रिज, मोटर, पङ्घा, रेडियो, घडी जेनेरेटर, कम्प्युटर, मोबाइल (इलेक्ट्रोनिक)		५००।००	३००।००	
		मोटरसाइकल मर्मत		५००।००	३००।००	

		जीप ट्यक्टर लगायतका सवारी साधन मर्मत	१०००।००	५००।००	
		अन्य विविध मर्मत	५००।००	३००।००	
६	ड्राइ किलन, व्युटी पार्लर तथा सैलुन		५००।००	३००।००	
७	फूल विरुवा पसल		५००।००	३००।००	
८	गैह संस्थाहरु सरकारी	संघ संस्था/यूवा क्लब	५००।००	५००।००	
		आमा समूह/कृषक समूह	५००।००	१००।००	
		महिला संजाल	५००।००	२५०।००	
		अन्तर्राष्ट्रीय गै.स.स.	३३००।००	१६५०।००	
		राष्ट्रीय	२०००।००	१०००।००	
		स्थानीय	१०००।००	५००।००	
९	कम्पनी रजिस्ट्रारको कार्यालयमा दर्ता भई व्यावसाय संचालन अनुमति दर्ता दस्तुर	१ लाख सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	१०००।००	५००।००	
		१ लाख देखि २५ लाख सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	५०००।००	२५००।००	
		२५ लाख देखि १ करोड सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	१००००।००	५०००।००	
		५० लाख देखि १ करोड सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	१५०००।००	७५०००।-	
		१ करोड देखि १० करोड सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	२००००।००	१००००।००	
		१० करोड भन्दा माथि जति सुकै अधिकृत पूँजी भए पनि	३००००।००	१५०००।००	

१०	कृषि सम्बन्धी व्यावसाय गर्न कम्पनी रजिस्ट्रारको कार्यालयमा दर्ता भई व्यवसाय संचालन अनुमति दर्ता दस्तुर	जाति सुकै अधिकृत पूँजी भए पनि	२५००।-	१२५०।००	
११	हातहतियार इजाजत पत्र नविकरण सिफारिस			५००।००	जरिवाना थप २० प्रतिशत प्रति वर्ष

कवाडी र वस्तुभाउ निकासी कर

क्र.सं.	करको विवरण	ईकाई	दस्तुर दर रु.	कैफियत
१	कवाडी कर	प्रति कि.ग्रा.	१।००	
२	च्यांग्रा, बोका, खसी	प्रति गोटा	५०।००	
३	राँगा, भैसी	प्रति गोटा	२७५।००	
४	पाठा पाठी बाखा	प्रति गोटा	५०।००	
५	घोडा, खच्चर	प्रति गोटा	२७५।००	

सवारी साधन कर

क्र.सं.	करको विवरण	प्रति सवारी साधन शुल्क	कैफियत
-	-	-	-

विज्ञापन कर

क्र.सं.	करको विवरण	प्रति विज्ञापन दस्तुर रु	कैफियत
१	प्रति होडिडबोर्ड प्रति वर्ग फिट	५०।००	
२	रंगिन विज्ञापन फलेक्स प्रति वर्ग फिट	२५।००	
३	अन्य पोष्टर पम्पलेट प्रति वर्ग फिट	१०।००	

मनोरञ्जन कर

क्र.सं.	विवरण	दस्तुर दर रु	कैफियत
१	प्रति सांगितिक महोत्सव	१५००।००	
२	जादु, सर्कस चटक आदि	५००।००	
३	प्रति खेलकूद कार्यक्रम	२०००।००	

वहाल बिटौरी कर

क्र.सं.	करको विवरण	दस्तुर दर रु	कैफियत
१	टहरो छाप्रोको मासिक	५००।००	
२	घुम्ती व्यवसाय/फेरीमा समान बेच्ने (घुमन्ते समान बेच्ने प्रति व्यक्ति)	१०००।००	
३	ठेला व्यवसाय मासिक	३००।००	
४	हाटबजारमा आएको प्रति पसल	१०००।००	

पार्किङ शुल्क

क्र. सं.	करको विवरण	इकाई	दस्तुर दर रु	कैफियत
१	बस, ट्रक, लरी, हेभी गाडी, ट्याक्टर, जीप	प्रतिदिन	५०।००	
२	मोटरसाइकल, ठेला गाडा, अटो रिक्सा र अन्य साधन	प्रतिघण्टा	१०।००	

नोट:- पार्किङ शुल्क बसपार्क स्थल व्यवस्थित भएपछि मात्र लाग्ने ।

सेवा शुल्क दस्तुर

क्र.सं.	सिफारिस र प्रमाणित:				
	विवरण	विस्तृत विवरण	दस्तुर दर रु.	नविकरण	कैफियत
१	घर जग्गा नामसारी सिफारिस		२००।००		
२	दान वा बक्सपत्र सिफारिस		३००।००		
३	अंश बण्डा सिफारिस		५००।००		
४	मोही लगत कट्टा सिफारीस	५ रोपनी सम्मको	३००।००		
		५ रोपनी भन्दा माथिको	५००।००		
५	घर कायम सिफारीस	पछी घर	३००।००		
		कच्ची घर	११०।००		
६	सरजमिन सिफारीस दस्तुर नलाग्ने	दैवी प्रकोप, मृत्यु विपदमा नलाग्ने	२००।००		कार्यालयमा
			३००।००		फिल्डमा
७	छान्नबृत्ति, सिफारिस		५००।००		
८	विपन्न / असहाय विद्यार्थी छान्नबृत्ति सिफारिस		निःशुल्क		
९	अपाङ्गता भएको सिफारिस		निःशुल्क		
१०	अस्थायी बसोबास सिफारिस		११०।००		
११	स्थायी बसोबास सिफारिस		१६५।००		
१२	नागरिकता सिफारिस	वंशज नागरिकता सिफारिस	१००।००		
		अंगिकृत नागरिकता सिफारिस	५००।००		
		प्रतिलिपि सिफारिस	१५०।००		
१३	विद्युत जडान सिफारिस		१००।००		
१४	धारा जडान सिफारिस		५०।००		
१५	जीवित रहेको सिफारिस		१००।००		
१६	दुबै नाम गरेको व्यक्ति एकै		१००।००		

	हो भन्ने वा फरक जन्म मिति संशोधन सिफारिस			
१७	व्यवसाय बन्द सिफारिस		१००।००	
१८	व्यवसाय सञ्चालन नभएको सिफारिस		१००।००	
१९	व्यापार व्यवसाय नभएको सिफारिस		१००।००	
२०	कोर्ट फी मिनाहा सिफारिस		निशुल्क	
२१	नाबालक परिचय पत्र सिफारिस		११०।००	
२२	चौपाया सम्बन्धी सिफारिस		११०।००	
२३	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दर्ता भई व्यावसाय संचालन अनुमति दर्ता दस्तुर	१ लाख सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	३००।००	
		१ लाख देखि २५ लाख सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	५००।००	
		२५ लाख देखि ५० लाख सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	१०००।००	
		५० लाख देखि १ करोड सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	१५००।००	
		१ करोड देखि १० करोड सम्मको अधिकृत पूँजी भएको	२०००।००	
२४	कृषि सम्बन्धी व्यवसाय गर्ने कम्पनी रजिष्ट्रारको	१० करोड भन्दा माथी जति सुकै अधिकृत पूँजी भएपनि	२५००।००	
		जति सुकै अधिकृत पूँजी भएपनि	१०००।००	

	कार्यालयमा दर्ता भई व्यावसाय संचालन अनुमति दर्ता दस्तुर			
२५	व्यावसाय दर्ता सिफारिस		११००।००	
२६	उद्योग ठाउँसारी सिफारिस		५००।००	
२७	विद्यालय ठाउँ सारी सिफारिस	संस्थागत	१०००।००	
		सामुदायिक	५००।००	
२८	आन्तरिक बसाइसराई सिफारिस		११०।००	
२९	विद्यालय सञ्चालन स्वीकृत कक्षा वृद्धि सिफारिस	संस्थागत	१०००।००	
		सामुदायिक	५००।००	
३०	व्यक्तिगत विवरण सिफारिस		११०।००	
३१	जग्गा दर्ता सिफारिस	प्रति रोपनी	११०।००	
३२	संरक्षक सिफारिस व्यक्तिगत		११०।००	
३३	संरक्षक सिफारिस संस्थागत		५५०।००	
३४	नेपाल सरकारको नाममा बाटो कायम सिफारिस		११०।००	
३५	कोठा खान तलासी कार्य तथा कोठ खोल्ने कार्य रोहवरमा बस्ने सिफारिस		११०।०००	
३६	स्वास्थ्य उपचारको सिफारिस दस्तुर	निशुल्क उपचारको लागि	निशुल्क	
		सशुल्क उपचारको लागि	निशुल्क	
३७	संस्था दर्ता सिफारिस दस्तुर	प्रतिष्ठान, धार्मिक संस्था, क्लब	३००।००	
		संस्था समुह, समिति सहकारी आदि	५००।००	
		बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था	१०००।००	

		सानाकिसान सहकारी संस्था	१०००।००		
		बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	१०००।००		
३८	NGO/संस्था सिफारिस दस्तुर		५००।००		
३९	जग्गा धनीपुर्जा हराएको सिफारिस		११०।००		
४०	जीवितसँगको नाता प्रमाणित		११०।००		
४१	मृतकसँगको नाता प्रमाणित		११०।००		
४२	आर्थिक अवस्था बलियो वा सम्पन्नता प्रमाणित		३०००।००		
४३	आर्थिक अवस्था कमजोर वा विपन्नता प्रमाणित		निशुल्क		
४४	जग्गा मूल्याङ्कन सिफारिस / प्रमाणित	प्रतिलाख	५५०।००		
४५	चारकिल्ला प्रमाणित		२२०।००		
४६	जन्ममिति प्रमाणित		११०।००		
४७	घर बाटो प्रमाणित	बाटो भएको	११०।००		
४८	विवाह, अविवाहित प्रमाणित		११०।००		
४९	कागज मञ्जुरिनामा प्रमाणित		११०।००		
५०	हकवाला वा हकदार प्रमाणित		११०।००		
५१	घर सम्पन्न सिफारीस/ प्रमाणित	पक्की	५००।००		
		कच्ची	२५०।००		
५२	अपुताली सिफारिस		३००।००		
५३	अन्य कार्यालयको माग अनुसार विवरण खुलाई पठाउने कार्य		११०।००		
५४	घर नक्सापास दस्तुर (प्रति	व्यवसायिक वा बजारको	४।००		

	वर्ग फिट)	घर		
		निजी घर गाउँको	२१००	
५५	घर कर (ऐलानी तथा प्रति जग्गामा)	ढलान भएको घर पक्की १ तले	९९०।००	
		ढलान भएको घर पक्की २ तले	९६५।००	
		ढलान भएको घर पक्की ३ तले	२२०।००	
		सिलेटले छाएको १ तले	५५	
		सिलेटले छाएको २ तले	८२	
		सिलेटले छाएको ३ तले	९९०	
		खरले छाएको १ तले	२५	
		खरले छाएको २ तले	५५	
		खरले छाएको ३ तले	८२	
		खर वा जस्ता पाताले छाएको १ तले	५५	
		खर वा जस्ता पाताले छाएको २ तले	८२	
		खर वा जस्ता पाताले छाएको ३ तले	९९०	
		आधा ढलान आधा ढलान नभएको १ तले	८२	
		आधा ढलान आधा ढलान नभएको २ तले	९९०	
		आधा ढलान आधा ढलान नभएको ३ तले	१३७	
५६	नक्सा पास निवेदन फाराम दस्तुर		१००।००	

५७	सरसफाई शुल्क	मासिक सरसफाई कार्डको	५०।०० १००।००	
५८	घर खाली गराउँदा प्रतिदिन	लागत वाहेक	२००।००	
५९	मृत्यु प्रमाणित		११०।००	
६०	कित्ताकाट सिफारिस		११०।००	
६१	अंसियार प्रमाणित/सगोल प्रमाणित		११०।००	
६२	दलित, जनजाति, जात थर प्रमाणित/सिफारिस		११०।००	
६३	एकल महिला प्रमाणित		निशुल्क	
६४	भोकचलन प्रमाणित		३००।००	
६५	तिनपुस्ते प्रमाणित		११०।००	
६६	सीमा बोर्ड पास सिफारिस		११०।००	
६७	माल सामान ओसार पोसार सिफारिस		११०।००	
६८	अचल सम्पत्ति मूल्यांकन		३०००।००	
६९	रकम कलम उठाई असुल गरिदिए वापत		११०।००	
७०	व्यावसाय नविकरण		५५०।००	
७१	सिफारिस संस्थागत		११०।००	
७२	सिफारिस व्यक्तिगत		११०।००	
७३	प्रमाणित व्यक्तिगत		११०।००	
७४	प्रमाणित संस्थागत		११०।००	
७५	संशोधन		११०।००	
७६	उल्लेखित वाहेक अन्य		११०।००	
७७	सन्दियार खुलाउने		२२०।००	
७८	पूर्जामा घर कायम सिफारिस		१६५।००	
७९	पर्यटन प्रवेश शुल्क आन्तरीक		५०।००	
८०	पर्यटन प्रवेश शुल्क विदेशी		२००।-	

८१	घरनक्सा पास दस्तुर	(क) आवसीय भवन Per Square Foot			
		Frame Structure	६।००		
		Load Bearing Structure	५।००		
		जस्ता पाताको छाना भएको भवन	३।००		
		माटोको गारोमा निर्माण हुने घरभवन	२।००		
		घरजग्गा पर्खाल	१।००		
		(ख) व्यापरीक भवन Per Square Foot			
		Frame Structure	९।००		
		Load Bearing Structure	७।००		
		जस्ता पाताको छाना भएको भवन	५।००		
		माटोको गारोमा निर्माण हुने घरभवन	३।००		
		घरजग्गा पर्खाल	२।००		
८२	घर निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र दस्तुर	-	५००।००		
८३	घर निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र प्रतिलिपि	-	२००।००		
८४	घर निर्माण इजाजत पत्र दस्तिर	-	२००।००		
८५	जग्गा नाम जाँच, कित्ताकाट दस्तुर	-	५००।००		
८६	घर नअभिलेखिकरण	-	३०००।००		
८७	लेवल मेसिन भाडा	प्रतिदिन	१०००।००		
८८	Total Station भाडा	प्रतिदिन	३५००।००		
८९	जेनेरेटर भाडा	प्रति घण्टा	२५०।००		
९०	पालिका हल भाडा	प्रतिदिन	१०००.००		

९१	प्रोजेक्टर भाडा	प्रतिदिन	५००.००	
तरः सरसफाइ सम्बन्धी पूर्वधार बनेपछि कर लाग्नेछ ।				
तरः माथि उल्लिखित सिफारीस वा प्रमाणहरूको पुनः आवश्यक परेमा पनि सुरु तोकिएको दस्तुर पुनःलाग्नेछ । र उल्लिखित कागजात अंग्रेजी भाषामा आवश्यक परेमा रु ५५०।०० लाग्नेछ । माथि उल्लिखित सिफारीस र प्रमाणित बाहेक कुनै निर्णय वा फैसला आदिको नकलल आवश्यक परेमा प्रतिपाना १० रुपयाँ दस्तुर लाग्नेछ ।				

दर्ता शुल्क सम्बन्धी :

क्र.सं.	दर्ता विवरण	अवधी	दस्तुर दर रु.	कैफियत
१	जन्म दर्ता	३५ दिनभित्र भए निशुल्क अन्यथा	५००।००	
२	मृत्यु दर्ता	३५ दिनभित्र भए निशुल्क अन्यथा	२००।००	
३	बसाइसराइ जाने आउने दर्ता	३५ दिनभित्र भए निशुल्क अन्यथा	२००।००	प्रतिलिपि शुल्क रु ५००।००
४	सम्बन्ध विच्छेद दर्ता	३५ दिनभित्र भए निशुल्क अन्यथा	५००।००	
५	विवाह दर्ता	३५ दिनभित्र भए निशुल्क अन्यथा	२००।००	
६	लैंगिक तथा घरेलु हिसासम्बन्धी उजुरी तथा मुद्दा दर्ता दस्तुर			निशुल्क
७	अन्य उजुरी तथा मुद्दा दर्ता दस्तुर		२२०।००	
८	खानी, मुहान, बन दर्ता सिफारिस		१०००।००	
९	पानी मूल दर्ता		१०००।००	

अन्य दस्तुर :

१	योजना दस्तुर/सिफारिस आन्तरिक	समझौता	१ लाख सम्म निःशुल्क		गाउँपालिका कार्यालयबाट
			१ लाख देखि ५ लाख सम्म	१०००।००	

		५ लाख देखि १० लाख सम्म	१५००।००	संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रम सिफारिस
		१० लाख देखि २० लाख सम्म	२०००।००	
		२० लाख देखि ५० लाख सम्म	५०००।००	
		५० लाख भन्दा माथि	१००००।००	
२	योजना सम्झौता दस्तुर/सिफारिस वाह्य	१ लाख देखि ५ लाख सम्म	१५००।००	वाह्य निकायबाट
		५ लाख देखि १० लाख सम्म	२५००।००	संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रम सिफारिस
		१० लाख देखि २० लाख सम्म	३५००।००	
		२० लाख देखि ५० लाख सम्म	७०००।००	
		५० लाख भन्दा माथि	१५०००।००	
३	योजना सम्पन्न सिफारिस	१ लाख देखि ५ लाख सम्म	२००।००	
		५ लाख देखि १० लाख सम्म	५००।००	
		१० लाख भन्दा ठूला	१०००।००	
४	गाउँ सभा हल भाडा	प्रति कार्यक्रम, दिन	१०००।००	
५	प्रोजेक्टर भाडा	प्रति कार्यक्रम, दिन	५००।००	
६	जेनरेटर भाडा	प्रति कार्यक्रम, दिन	१०००।००	
७	साउण्ड सिस्टम भाडा	प्रति कार्यक्रम, दिन	१०००।००	
८	फोटोकपी	प्रति कपी	५।००	

भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान अन्तरगत अव्यवस्थित बसोबासीहरूको जग्गा दर्ता सिफारिस
शुल्क

सि.न	विवरण	घरेडी (मुख्य सडक)	घरेडी (शाखा सडक)	भिरालो पहाड	कैफियत
१	१ रोपनि भन्दा कम	२५००।००	१०००।००	१००।००	
२	१ देखि ५ रोपनी सम्म	३५००।००	१५००।००	१५०।००	प्रति रोपनी
३	५ देखि १० रोपनी			२००।००	प्रति रोपनी

	सम्म				
४	१० देखि १५ रोपनी सम्म			३००।००	प्रति रोपनी
५	१५ देखि २० रोपनी सम्म			५००।००	प्रति रोपनी
६	२० देखि माथी			८००।००	प्रति रोपनी

तर

- एउटै प्रकृतिको कामको सिफारिसको लागि वडामा शुल्क तिरिसकेको भए गाउँपालिकामा पुनः शुल्क लाग्ने छैन ।
- टेन्डर शुल्क सार्वजनिक खरिद ऐन बमोजिम हुनेछ ।

पर्यटन शुल्क

क्र.सं.	करको विवरण	दस्तुर दर रु	कैफियत
१	विद्यार्थी पर्यटकको लागि प्रति व्यक्ति	१०।००	
२	स्थानीय तथा स्वदेशी पर्यटकको लागि प्रति व्यक्ति	५०।००	
३	विदेशी पर्यटकको लागि प्रति व्यक्ति	३००।००	

प्राकृतिक स्रोत बिक्रि तथा निकासी कर

क्र. सं.	प्राकृतिक स्रोतको विवरण	एकाई	दस्तुर दर रु	कैफियत
१	सल्लोको काठ तथा अन्य दाउरा	गाउँपालिका	अन्तरगतका	स्थानीय सरकार
२	धुपी सल्लाको काठ	सामुदायिक बनहरूवाट बिक्री भएको काठ, दाउराबाट प्राप्त राजस्व रकमको १० प्रतिशत	बनहरूवाट बिक्री भएको काठ, दाउराबाट प्राप्त राजस्व रकमको १० प्रतिशत	संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ख बमोजिम
३	निगालो निकासी	प्रति भारी	१५।००	
४	सतुवा, वलैचन, सिलाजित, डोलु, गनानो आदि	प्रति के. जी.	१०।००	
५	घनमिटरमा उल्लेख भएका ठूला	प्रति घनमिटर	५००।००	

	आयोजनाहरू बालुवा			
६	साना आयोजना, वालुवा	प्रति कठ्ठा	१०।००	
७	घनमिटरमा उल्लेख भएका ठूला आयोजनाहरू गिट्टी	प्रति घनमिटर	४५०।००	
९	साना आयोजना, गिट्टी	प्रति कठ्ठा	१०।००	

उपरोक्त करको प्रभावकारी सङ्कलनका लागि प्राथमिकताका आधारमा गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू निम्नानुसार छन् :

- आवश्यक जनशक्ति तथा भौतिक सुविधा सहितको राजस्व शाखा गठन गर्ने ।
- एकीकृत सम्पत्तिकर वैज्ञानिक ढङ्गले लागू गर्ने ।
- तथ्याङ्क सङ्कलन र अद्यावधिक गर्ने ।

त्यसैगरी गाउँपालिकाले राजस्व बृद्धि एवम् करको प्रभावकारी सङ्कलनका लागि प्राथमिकताका आधारमा निम्नानुसारका क्रियाकलापहरू गर्न सिफारिस गरिन्छ:

- राजस्व परिचालनको लागि आवश्यक जनशक्ति तथा भौतिक सुविधा सहित वर्तमान राजस्व शाखालाई थप सुदृढिकरण गर्ने ।
- राजस्व सक्वान्धी सम्पूर्ण तथ्याङ्क सङ्कलन र अद्यावधिकरण गर्ने र स्वचालीत बनाउने ।
- घरबहाल करको प्रगतिशील दर निर्धारण गर्ने साथै बहाल बिटौरी करका क्षेत्रहरूको ठेक्का निर्धारण गर्ने ।
- करदाताहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने तथा करदाताहरूलाई नियमित रूपमा पत्र वा विद्युतिय सूचना पठाउने ।
- लेखा प्रणालीलाई व्यवस्थित गरी पेशकी नियन्त्रण, वैज्ञानिक लेखा प्रणालीको व्यवस्थापन र स्थीर सम्पत्तिहरूको संरक्षण र परिचालन गर्ने ।
- राजस्व प्रणालीलाई अनुमान योग्य बनाउन आवश्यक प्रकृया अगाडी बढाउने

२.७ आगामी अर्थिक वर्षको लागि अनुमानित कर तथा गैर कर राजस्व रकम

सि.नं.	राजस्वका क्षेत्रहरु	गत आ.व.को यथार्थ रकम	चालु आ.व.को संशोधित अनुमान	आगामी आ.व.को अनुमान	के.
१	११३१४ भूमिकर/मालपोत	२०४२२६.०	२१००००	२५२०००	
२	११३२१ वहाल कर	२७८२६५.०	१२००००	१४४०००	
३	११३२२ वहाल विटौरी कर	०.०	१००००	१२०००	
४	११६३१ कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोबारमा लाग्ने कर	०.०	२८०००	३३६००	
५	११६९१ अन्य कर	११५५७७.५	१३२०००	१५८४००	
६	१४२२१ न्यायिक दस्तूर	०.०	३०००	३६००	
७	१४२२४ परीक्षा शुल्क	०.०	१२०००	१४४००	
८	१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	३५४४५७.०	३६३०००	४३५६००	
९	१४२४३ सिफारिश दस्तुर	१३३३२३.०	९५७००	११४८४०	
१०	१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	३०४५०.०	६६०००	७९२००	
११	१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	३२७३०.०	३००००	३६०००	
१२	१४२४९ अन्य दस्तुर	३०४७२६.५	१३२०००	१५८४००	
१३	१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१०५२७०.०	३३०००	३९६००	
१४	१४२६३ जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	०.०	५०००	६०००	
१५	१४३१२ प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	२०००.०	२७०००	३२४००	
१६	१४३१३ धरोटी सदरस्थाहा	०.०	६०००	७२००	
१७	१४६११ व्यवसाय कर	२५५३५८.०	३९६०००	४७५२००	
१८	३३३४३ विज्ञापन कर	०.०	१०००	१२००	
जम्मा		१८१६३८३.०	१६६९७००	२००३६४०	

परिच्छेद-३
निष्कर्ष तथा सुझाव

३.१ सुधारका लागि केही सुझावहरू

- (१) आवश्यक जनशक्ति तथा भौतिक सुविधा सहितको राजस्व इकाईको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- (२) सम्पत्तिकर वा वैज्ञानिक ढङ्गले लागू गर्ने ।
- (३) तथ्याकं संकलन र अद्यावधिक गर्ने ।
- (४) राजस्व परिचालनको लागि आवश्यक जनशक्ति तथा भौतिक सुविधा सहित वर्तमान राजस्व शाखा लाई थप सुदृढीकरण गर्ने ।
- (५) राजस्व सम्बन्धी सम्पूर्ण तथ्याकं संकलन र अद्यावधिकरण गर्ने र स्वचालित बनाउने ।
- (६) घरवहाल करको प्रगतीशिल दर निर्धारण गर्ने साथै वहाल विरौटी करका क्षेत्रहरूको ठेक्का निर्धारण गर्ने ।
- (७) करदाताहरू लाई अभिमुखिकरण गर्ने तथा कर दाताहरूलाई नियमित रूपमा पत्र वा विद्युतीय सूचना पठाउने ।
- (८) लेखा प्रणालीलाई व्यवस्थित गरी पेशकी नियन्त्रण, वैज्ञानिक लेखा प्रणालीको व्यवस्थापन र स्थिर सम्पत्तिहरूको संरक्षण र परिचालन गर्ने ।
- (९) राजस्व प्रणालीलाई अनुमान योग्य बनाउन आवश्यक प्रकृया अगाडि वढाउने ।
- (१०) गाउँपालिकामा दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय सञ्चालन गर्न उत्प्रेरित गर्ने ।
- (११) गाउँपालिकाको आय वृद्धिको लागि वजार क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक जग्गा तथा मठमन्दिरसँग रहेको सार्वजनिक जग्गाहरूलाई व्यवस्थित गरी व्यवसायिक रूपमा प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- (१२) गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको उपयुक्त स्थानमा सटर निर्माण गरी भाडामा लिन सकिने ।
- (१३) गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका निजी विद्यालयहरूको तथ्याकं अद्यावधिक गर्ने ।
- (१४) विलिङ प्रणाली (Billing System) को विकास (जस्तै SMS/Mobile System) गर्ने ।
- (१५) राजस्वलाई गाउँपालिकाको सेवा प्रणालिमा आवद्ध गर्ने र करदाता तथा सेवाग्राही सचेतना कार्यक्रमहरू सचेतना गर्ने ।
- (१६) गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासन सम्बन्धी कार्य क्रमश वडा तहमा विकेन्द्रिकरण गर्दै लैजाने ।

- (१७) निजी क्षेत्र र विभिन्न दातृनिकायहरुबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रम र लगानीलाई गाउँपालिकाको बहुवर्षीय तथा वार्षिक कार्यक्रमसंग आवद्ध गरी स्रोत परिचालन गर्ने ।
- (१८) गाउँपालिकाले सञ्चालन गर्दै आएका सम्भाव्य आयोजनाहरुको निर्माण, मर्मत तथा सञ्चालनमा निजी क्षेत्रको सहभागिता बढाउदै लैजाने ।
- (१९) प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गर्दै गाउँपालिकाको कर प्रणाली र खर्च प्रणालीलाई क्रमश कम्प्युटर सफ्टव्यर प्रणालिमा लैजाने ।

३.२ राजस्व अभिवृद्धिका लागि बडागत रूपमा सूझावहरु

- (१) व्यवसायिक तरकारी, फलफुल, पशुपन्थि, तथा दुध संकलन केन्द्रको स्थापना गर्न सकिने ।
- (२) पर्यटकीय सम्भावना भएको क्षेत्रको पहिचान गरी पिकनिक स्थल तथा पार्क निर्माण गर्ने ।
- (३) बडा वासीलाई करको बारेमा जानकारी दिने र नतिर्नेलाई दण्ड तथा जरिवानाको नीति कार्यान्वयन गर्ने ।
- (४) आवास क्षेत्र तथा व्यापारिक क्षेत्रको श्रेणी विभाजन गरी घर बहाल कर उठाउन सकिने ।
- (५) व्यवसायीहरुलाई करको दायरामा ल्याई कर तिर्न लगाउने नतिर्ने लाई दण्ड तथा जरिवाना लगाउने ।
- (६) कर तथा राजस्व सम्बन्धी जनचेतना जगाउने कार्यक्रम गर्ने ।
- (७) गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्दा अनिवार्य रूपमा व्यवसाय दर्ता गराएर मात्र गर्ने प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउने र व्यवसाय दर्ता भए नभएको अनुगमन गर्ने ।
- (८) कर दरमा समय सापेक्ष परिमार्जन गर्दै दायरा फराकिला पार्ने ।
- (९) बढी तथा समयमा कर तिर्ने करदातालाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने ।
- (१०) राजस्व शाखाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने तथा सूचना प्रविधिको अधिकतम उपायोग गर्ने ।
- (११) करदाताको व्यवस्थित अभिलेख गर्ने र त्यस लाई स्वचालित बनाई राजस्व चुहावट नियन्त्रण तथा आन्तरिक लेखा परीक्षणमा जोड दिने ।

३.३ निष्कर्ष

नेपालको संविधानको अनुसूची ८, अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ तथा नेपाल सरकार कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा उल्लेख भए बमोजिम अनुसार व्यक्तिको अचल सम्पत्तिमा लाग्ने मालपोत, घर जग्गा कर, सम्पत्तिकर, बहालबाट हुने आम्दानी कर, व्यवसाय कर तथा स्थानीय पूर्वाधार सेवा उपयोग र सिफिरिस लगायतमा दस्तुरबाट स्थानीय तहले एकल रूपमा आम्दानी प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था छ । भने मनोरञ्जन कर विज्ञापन कर र सवारी साधन कर लगायतका करहरु प्रदेश सरकारसँग साझा रूपमा आम्दानी संकलन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । सोही आधारमा अपिहिमाल गाउँपालिकाले संकलन गरेको कर तथा राजस्वको आम्दानीलाई सकारात्मक दिशाउन्मुख देखिन्छ । साविक स्थानीय निकायको रूपमा साविकका सितोला, गुल्जर, घुसा र खण्डेश्वरी गा.वि.स. को आम्दानीको तुलनामा हालको राजस्व तथा आम्दानीको विवरण तुलना गर्दा कर तथा राजस्व संकलन र सदुपयोगमा निकै सुधार आएको मान्न सकिन्छ । यद्यपी अझै पनि सबै व्यक्ति, व्यवसायीहरु करको दायरामा आइसकेको देखिदैन आगामी दिनमा कर प्रणाली र आम्दानीलाई व्यवस्थित गर्न गाउँपालिकाको तर्फवाट केही सुधारेन्मुख कदमहरु चालेको खण्डमा गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा बढोत्तरी हुनुका साथै देशकै कर प्रशासनमा टेवा पुर्ने निष्कर्ष समितिको रहेको छ ।